

RUOVEDEN KUNNAN PÄIVÄKOTI METSÄPOLUN SUUNNITELMA KAIKKIEN ESIOPPILAIEN SUOJAAMISEKSI VÄKIVALLALTA, KIUSAAMISELTA JA HÄIRINNÄLTÄ 2022

Kaikilla lapsilla on oikeus turvalliseen esiopetus- ja varhaiskasvatusympäristöön. Tämä suunnitelma koskee Päiväkoti Metsäpolun kaikkia esiopetuksessa olevia lapsia. Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki velvoittaa opetuksen järjestäjää laatimaan suunnitelman, johon kirjataan suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 2014). Väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän ehkäisy sekä siihen puuttuminen kuuluu kaikille päiväkotiyhteisössä työskenteleville. Epätoivottu toiminta voi olla suoraa tai epäsuoraa, sanallista tai fyysistä voimankäyttöä tai sosiaalista manipulointia, joka loukkaa ihmisen fyysistä, psyykkistä tai sosiaalista itsemääräämisoikeutta.

Kiusaamisen ehkäisy

Henkilökunnan vastuulla on luoda toimintaympäristö, jossa jokainen kokee olonsa turvalliseksi ja hyväksytyksi. Tällainen ympäristö mahdollistaa sen, että jokainen lapsi tulee kuulluksi ja nähdyksi.

Varhaiskasvatuksessa päiväkodin esiopetuksessa kiusaamista ehkäisevä työ perustuu pienryhmätoimintaan, jota toteutetaan arjessa päivittäin. Pienryhmässä aikuisella on mahdollisuus havainnoida, osallistua sekä ymmärtää lasten sosiaalisia suhteita siten, että kiusaamiseen on helpompi puuttua. Aikuisen tehtävänä on opettaa lapsia hyväksymään erilaisuutta sekä sietämään pettymyksiä.

Varhaiskasvatuksessa painotetaan positiivisen vuorovaikutuksen vahvistamista ja kannustavan palautteen antamista. Aikuisen olisi hyvä ennakoita tilanteita niin, ettei joutuisi antamaan lapselle negatiivista palautetta. Aikuisen tulisi olla lapsen tukena tilanteissa, joissa hänen omat keinonsa eivät riitä. Näin vältetään turhia konfliktitilanteita.

Kiusaamista ennaltaehkäisevän toiminnan perusta luodaan siten, että uuden ryhmän aloittaessa käytetään paljon aikaa tutustumiseen ja ryhmäytymiseen.

Lasten vanhempien kanssa pyritään luomaan luottamukselliset välit. Huoltajien kanssa tehtävän yhteistyön tavoitteena on huoltajien ja henkilöstön yhteinen sitoutuminen lasten terveen ja turvallisen kasvun, kehityksen ja oppimisen edistämiseen. Luottamuksen rakentaminen sekä tasa-arvoinen vuorovaikutus ja keskinäinen kunnioitus tukevat kasvatusyhteistyötä. Jokaisen lapsen vanhempien kanssa pidetään varhaiskasvatussuunnitelmakeskustelu (vasu-keskustelu) pääsääntöisesti ennen joulua.

Lapsia kannustetaan arjessa hyvään käytökseen, muiden huomioon ottamiseen, toisten auttamiseen, erilaisuuden hyväksymiseen, heikompien puolustamiseen sekä omien rajojen vaalimiseen ja puolensa pitämiseen reilulla tavalla. Lisäksi lapsia opetetaan sanoittamaan ja hallitsemaan tunteitaan sekä käytöstään. Esiopetus- ja varhaiskasvatusympäristöstä pyritään

luomaan positiivinen ja yhteiseen hyvään pyrkivä, avoin ja suvaitsevainen yhteisö. Aikuisen malli on tässä tavoitteessa ratkaisevan tärkeä.

Suunnitelman päivittäminen ja arviointi

Tämä suunnitelma päivitetään aina toimintakauden alussa ja se käydään läpi kaikkien esiopetuksessa toimivien henkilöiden kanssa. Suunnitelmasta puhutaan vanhemmille syksyisin vanhempainillassa. Suunnitelma esitellään toimintakauden aikana myös uusille työntekijöille ja harjoittelijoille.

Toiminta lasten välisissä kiusaamistapauksissa

Jokaisella lapsella on oikeus turvalliseen esiopetus- ja varhaiskasvatusympäristöön. Esiopetuksen ja varhaiskasvatuksen henkilöstöllä on siis velvollisuus puuttua kaikkiin siellä esiintyneisiin kiusaamistapauksiin.

Mitä kiusaaminen on?

Kiusaaminen on sitä, kun lapsi joutuu toistuvasti yhden tai useamman ihmisen kielteisten tekojen kohteeksi ja kokee tulevansa kiusatuksi. Kielteiset teot voivat olla:

- nimittely, vähättely, matkiminen, muut sanallisesti loukkaavat asiat
- fyysinen kiusaaminen esim. potkiminen, lyöminen, pureminen, sylkeminen, hiuksista repiminen.
- alistaminen ja välinpitämättömyys
- leikkikalujen ottaminen toiselta ja tavaroiden tai rakennelmien rikkominen

Kaikki esiopetuksessa tai varhaiskasvatuksessa tapahtuva aggressiivinen käytös ei ole kiusaamista. Kiusaaminen sisältää yleensä valtaepätasapainon; kiusattu on jollain tavalla puolustuskyvyttömässä asemassa kiusaajiinsa nähden, esimerkiksi nuorempi tai suuremman joukon kiusaama. Kahden tasavertaisen oppilaan yksittäinen riita tai konflikti ei ole kiusaamista, mutta se selvitetään erilaisin sovittelun keinoin. Lähtökohtaisesti jokainen tilanne, jonka oppilas kokee ahdistavana tai hankalan selvitetään. Selvittelytilanteet toimivat lapsille myös oppimiskokemuksena, ja heille tulee varata mahdollisuus oppia ja muuttaa itse omaa, ei toivottavaa käytöstään. Lisäksi lapsille on mahdollista saada monenlaista tukea kaveritaitojen kehittymiseen. Tavoitteena on, ettei varhaiskasvatuksessa esiintyisi kiusaamista.

Keväällä 2023 Päiväkoti Metsäpolun esiopetusikäiset lapset ja henkilökunta osallistuvat MiniVerso vertaissovittelumalli -koulutukseen. Sovittelu on selkeä toimintamalli, jonka avulla sovittelijoiksi koulutetut esiopetuksen työntekijät ja lapset auttavat osapuolia itse löytämään ratkaisun ristiriitaansa. Osapuolet saavat kertoa oman näkemyksensä tapahtuneesta, kuvata tuntemuksiaan ja pohtia eri ratkaisuvaihtoehtoja. Mallia noudattamalla edetään sopimukseen, jonka toteutumista seurataan. Sovittelulla puututaan mieltä pahoittavaan toimintaan mahdollisimman varhain.

Kiusaamisen selvittely

Kiusaamistilanteisiin puututaan heti ja niihin puuttuu se aikuinen, joka on tilanteessa paikalla tai näkee tilanteen. Mikäli kukaan aikuinen ei näe tilannetta, ryhmän oma aikuinen selvittää tapahtuneen. Mikäli tapahtunut kaippaa lisäselvittelyä tai sitä, että siitä puhutaan koko ryhmän kanssa, sen hoitavat oman ryhmän aikuiset. Huoltajille ilmoitetaan esiopetuksessa tapahtuneesta kiusaamisesta, väkivallasta tai häirinnästä.

Kaikkia tilanteita ei välttämättä pysty selvittämään heti, vaan tarvitaan aikaa, että osapuolet rauhoittuvat ja ovat valmiita sopimaan asian.

Kiusaamistapausten selvittämisen kannalta on tärkeää ja olennaista, että kiusaajalle kerrotaan yksilöidysti, ketä hän on kiusannut ja miten.

Mikäli tilanne jatkuu selvittelyistä huolimatta, pyydetään sekä kiusaajan ja kiusatun vanhemmat erikseen päiväkodille keskustelemaan asiasta. Tässä keskustelussa ovat esiopetuksen puolelta mukana varhaiskasvatuksen johtaja, varhaiskasvatuksen erityisopettaja sekä ryhmän esiopettaja. Keskustelussa sovitaan, millaisin keinoin kiusaamisen loppuminen pyritään varmistamaan. Keskusteluista tehdään aina muistio, joka jää esiopetukseen. Myös vanhemmilla on mahdollisuus saada muistiosta kopio, mikäli he haluavat niin.

Mahdollisiin huoltajilta tuleviin palautteisiin siitä, että ovat kokeneet, että heidän lastansa on kiusattu, pitää aina suhtautua vakavasti. Kiitetään palautteesta ja selvitetään asia henkilökunnan ja niiden lasten kanssa, joita asia koskettaa. Näissä tapauksissa on aina annettava huoltajalle mahdollisuus erilliseen keskusteluhetkeen, jossa asia käydään läpi. Huoltajille pitää jäädä tunne, että he ovat tulleet kuulluksi.

Kiusaamistapausten jälkihoito

Kiusatun jälkihoidossa pyritään käsittelemään kiusaamisesta aiheutuneet tunteet. Kiusatun kanssa käydään läpi sitä, ettei mikään oikeuta kiusaamista ja että se on aina väärin.

Kiusaajan kanssa käydään läpi kiusaamistilanteisiin johtaneita syitä ja tunteita sekä mietitään, miten ja miksi kiusaaja voisi muuttaa käytöstään. Kiusaajaa autetaan löytämään myönteisiä ratkaisuja ongelman selvittämiseen ristiriitatilanteissa.

Tarvittaessa apua tilanteiden käsittelyyn voi pyytää varhaiskasvatuksen erityisopettajalta.